

Szovjetunió

Élelmiszer-program

Az élelmiszerprogramban az elmúlt évet sajátos főpróbának kell tekinteni. Az idén már teljes lendülettel folyhat a határozatok megvalósítása.

Az új gazdasági év egyik legfontosabb intézkedése: az állami begyűjtési szervek által a kollektív parasztagazdaságoktól és szovhozoktól felvásárolt legfontosabb mezőgazdasági termékek — a sertés, a marhahús, a tej, a gabona, a cukorrépa, burgonya, zöldségfélék — nagykereskedelmi árának a növelése volt. Január elsejétől kezdődően a rossz adottságok között, valamint a veszteséges és alacsony jövedelmességű gazdaságokban termelt árúértékesítést fizetnek (országos viszonylatban 16 milliárd rubelt évente). Ezt az árkiegészítést az állam adja.

Jelentősen növekszenek a beruházások azokban az ágazatokban, amelyek a szállítási, a mezőgazdasági termékek tárolásáért, feldolgozásáért és az értékesítésért felelősek. A beruházások átcsoportosításának célja: a földetől és az állattenyésztési telepektől az üzletek pultjág vezető úton csökkenteni a mezőgazdasági termékek veszteségét, és megtartani minőségüket.

Befejeződik az agráripolitikai komplexum irányításának reformja. Így kedvezőbbek lesznek a feltételek az önálló gazdasági elszámoláshoz és az ösztönzési mód-szerek bevezetéséhez.

1983-ban a húspari termékek termelése, 6,1 százalékkal növekszik, a vajfélékéké 8,4 százalékkal a sajté 6,8 százalékkal. Növelni kívánják a kolbászárak, a konzervek, és más termékek készítését, amelyeknek a hiánya ma még különösen érezhető.

Lev Voszkreszenszkij

Bombaborotváló

Hol vannak már azok, akik a második világháború bombáit kitalálták? Akik összerakták? Akik a gyújtószerkezetet beleszerelve eleve tették a halálosztógépezetet? Akik repülőre akasztgatták, és akik a kioldó gombot megnyomták? Akik soha meg nem tudták, hányan pusztultak el ártatlanul? Többségük talán már nyugszik békében. Dante a Pokolnak melvik rondabugy-rába tette volna bele őket?

Amit alkotott, abban is volt selejt. Ledobták a bombát, nem mind robbant föl. Áldásos tévedés, mondjuk rá most. Megmaradt az a ház, amelynek a terv szerint porrá kellett volna válnia lakóival együtt. A háború nem az áldások kora, akik kitalálták, petézó állatokról vehették a mintát. Azok is milliószámra tojók a petét, hogy akkor is beteljesüljön küldetésük, ha a millióból csak kettő kel életre. Dobtak annyi bombát, hogy a ház, a hid, a gyár, a vasút akkor is pusztuljon, ha fele se robban.

Földbe került a legtöbb selejt, mint ahogy földben van alkotójuk is talán. Ami akkor áldás volt, konzervált veszedelem lett. Egy eltévedt ásonyom föl tudja csiklandozni őket, egy játszódzó gyerek ki tudja szabadítani belőlük a szunnadó pusztítást. Fűszereszeink még mindig nem aranykincsek után kutatnak ráérő jövedükből. Még mindig nem tudjuk, mekkora szavatossági idővel dolgoztak a fegyvergyárak.

Újszegeden, a régi vasúti töltés elbontásánál bombaborotváló dolgozók Szennvizgyűjtő főcatorna átemelő szivattyúinak készíti a helyét Telekdi Károly és Kopján Imre. Együk itt volt már akkor is, amikor elkezdték a munkát.

— Számítottak rá? — Aki a földbe belenyúl, annak számítnia kell rá. Vasúti hid volt itt, állomás is, ezeket a helyeket verették legjobban.

Árkot ástak kábelfektetőnek, abban találtak egy tö-

vevéket. Megakadt az ásó, ejnye, mi a fene lehet ez? Arrébb bökik, ott is. Valami vas, az biztos. Körültárogatják, kibontják.

— Mint a hathetes kismalac, úgy feküdt az árokban. Láttam a saját szememmel, benne volt a pillanatgyűjtő.

Ki tudja, miért mondják mindig kismalacnak? Amikor Miskolcon találtak, az is kismalac volt. Amikor idejelen heccként valahol valaki beviszi a főnök irodájába, és ráteszi az asztalra, hadd rázza ki a hideg szeméket, akkor is kismalacot visznek Sántán vigyor a Sántán árnyékában.

Nagy szerencse mégis, hogy az első napokban rátaláltak. Azonnal leállították a munkát, és átszervezték. Amint kotróval vagy markolóval igen rövid idő alatt ki lehetett volna szedni, hónapok alatt gyalulja a hernyótalpas nagy traktor. Óvatos a két ember, mintha tojásokon járna, de észveszeitően rossz a hasonlat, mert a tojás nem szokott robbanni.

Elindul a nagy traktor, vékonyka réteget gyalul le a földből, és kupacba tojja. Jön utána a katoná, csipogó szerkezetével vallatja a következő réteget. Érzékeny a műszer, az apró szeglet is kimutatja. Eppen ilyen érzékeny kell ide. Ha a tévedés-

nek morzsányj esélye lenne csak, akkor se kötne a világ legnagyobb biztosító cége se életbiztosítást az itt dolgozókkal. Ez is olvan szakma, hogy tévedni lehet, de nem szabad. A borbélyok állítólag úgy tanulják a szakmát, hogy léggömböt borotválónak. Ha bevágják, oda a léggömb. Hozzjuk hasonlítanom most a föld gyalulóját, a bombák borotváját, de csicsergő ítétek csak a hasonlat. Aki itt bevág, már nem tanul többet.

Hihetetlenül hosszú a nyúl a szivattyútelep helyének elkészítése, mégse sűrűget senki. Nem hoznak óriási reflektorokat, hogy éjjel is dolgozhassanak, még két műszakot se szerveznek. Az ördög és a bomba nem alszik, csak megbújik.

Lehet, hogy egyet se találunk ezután. Az lenne a jó. Visszafelé pörgetve megszólalhatnak majd a mindig okosok, hogy kár volt mindjárt megijedni. Talán nem hallgat rájuk senki akkor se. Ha a vasúti töltést lehámozzák a föld színéről, kilenc méterrel mennek még lefelé, és hatalmas árkok ásnak a Tisza árterén is. Csak lassan, okosan! Óvatosabban, mintha léggömböt borotválónak hatalmas traktorral!

Horváth Dezső

Pályázat a gazdasági alkotómunka fejlesztésére

A Vegyipari Dolgozók Szakszervezetének műszaki közigazdász szakosztálya, a Magyar Kémikusok Egyesülete és az Ipari Minisztérium pályázatot írt ki a közgazdasági tevékenységben rejülő szélesebb lehetőségek feltárására, műszaki-gazdasági szemléletű alkotómunka segítésére. A legfeljebb 20 gépelt oldal terjedelmű pályázatokat foglalkozhatnak a teljes kutatás-fejlesztési, be-

szézési, termelési és értékesítési folyamattal, a vállalatok közötti kapcsolatokkal, vagy olyan vállalati szintű közgazdasági területekkel, mint a piaci prognózis, készletgazdálkodás, anyagtakarékoság, bérezés, eszköz- és pénzgazdálkodás, hitel- és árpolitika.

Bárki egy vagy több pályamunkával is részt vehet, egyenlő színvonal esetén előnyt élveznek azok a pályázatok, amelyek az elvi elgondolásokon túlmenően a gyakorlati megvalósítását is tartalmazzák.

A jelíges pályázatokat a Magyar Kémikusok Egyesülete címére (Budapest, VI., Anker köz 1. 1368), három példányban kell beküldeni 1983. október 30-ig.

Megjelenik a Nagykunsgági krónika

Gyórfy István néprajztudós, etnográfus születésének jövő évi centenáriuma készül szűkebb hazája, a Nagykunsgág. A tájterület városainak és nagyközségeinek összefogásával az évfordulóra megjelenik Nagykunsgági krónika című munkája. E híres, első ízben 1922-ben napvilágot látott alkotása a pusztai pásztortel Gyórfy Istvánra jellemző pontosságú és szépségű leírása. A szerző művét később kibővítette, átdolgozta. A centenáriumi kiadvány az 1941-ben megjelent második kiadás alapján készül. Az illusztrációi korabeliek lesznek. Azok a rajzok díszítik majd a kötetet, amelyeket annak idején Benyovszky István készített a kötet Szilaj pásztortok című fejezetéhez. A krónika szerkesztője Bellon Tibor, a karcagi Gyórfy István Nagykun Múzeum igazgatója.

ifj. Lele József

reflektor

Több baleset — fokozott közúti ellenőrzés

A Csongrád megyei Közlekedésbiztonsági Tanács elnökségének legutóbbi ülésén tárgyalta az MKBT titkárnak előterjesztésében a következő megállapítás: „Már megszoktuk az utóbbi években, hogy az elévült munka mennyiségi mutatói a balesetek pozitív alakulását — csökkenését — is jelezzik. Ilyenkor, az első fél év adatainak ismeretében a balesetek csökkenéséről, vagy minimális emelkedéséről szoktunk számot adni. Sajnos, az év első öt hónapjának baleseti adatai elszomorítóak.”

Az elnökségi ülés időpontjában még csak az első 5 hónap statisztikai adatai voltak ismertek, amelyek 29 százalékos balesetnövekedést mutattak az elmúlt év azonos időszakához viszonyítva. Az eltelt idő óta teljessé vált a kép az egész félévről, ami lényegében ugyanolyan kedvezőtlen, mint egy hónappal ezelőtt volt. Az első hat hónapban ugyanis 345 baleset történt megyénk úthálózatán, közülük 24 halálos, 158 pedig súlyos, illetve 163 könnyebb sérüléssel végződött. Az emberéletet követelő karambolok 42,1, a súlyos sérülésekkel végződtek pedig 17,9 százalékkal növekedtek.

A legtöbb bajt ezúttal is a személygépkocsi-vezetők okozták, az összes baleset több mint egyharmadát (125 alkalommal). Ez egyben több mint 25 százalékos növekedést is jelent. Évek óta emelkedik a segédmotorokkal, illetve kerékpárokkal közlekedők baleseteinek száma, ez a tendencia ebben az évben sem változott eddig. Igaz, a városi közlekedésben egyre többen térnek át ezeknek az úrbán és üzemeltetésben is legelőcsőbb közlekedési eszközöknek a használatára, azonban e tény sem lehet elfogadható érv a balesetokozók számának kimutathatóan nagyarányú növekedésére. Általános jelenség például, hogy azok, akik autót vezetve betartják a KRESZ valamennyi előírását, és sok éves vezetési gyakorlatuk során többé kevésbé már elsajátították a defenzív közlekedésmódot is, kerékpárra ülve szinte a legelőcsőbb szabályokról is megfélemlenek, nem törődnek velük. Korábban — több évvel ezelőtt — az autósok elsősorban az idős kerékpárosoktól félték, akik sokat bizonytalankodnak, gyakorta megcsellenek a pedál taposása közben, irányváltoztatásukat pedig többnyire elfelejtik jelezni. Napjainkban egyre több — hasonlóan bizonytalankodó — idős ember használja a mégis csak sokkal kényelmesebb kismotort. Egyre bővül azoknak a száma is, akik egészen megcsellenek a pedál taposása közben, irányváltoztatásukat pedig többnyire elfelejtik jelezni.

Napjainkban egyre több — hasonlóan bizonytalankodó — idős ember használja a mégis csak sokkal kényelmesebb kismotort. Egyre bővül azoknak a száma is, akik egészen megcsellenek a pedál taposása közben, irányváltoztatásukat pedig többnyire elfelejtik jelezni.

Napjainkban egyre több — hasonlóan bizonytalankodó — idős ember használja a mégis csak sokkal kényelmesebb kismotort. Egyre bővül azoknak a száma is, akik egészen megcsellenek a pedál taposása közben, irányváltoztatásukat pedig többnyire elfelejtik jelezni.

Még javában tart a nyár. Az iskolai szünidő fele még előtűnik van, ami egyben azt jelenti, hogy sokkal több gyermek tartózkodik a közutakon, vagy játszik azok közvetlen közelében. Ok is fokozott veszélyben vannak, akár csak az idős korúak. A közelmúlt napokban Szentese-n, az egyik főútvonalra nyilvánított utcán, minden irányjelzés nélkül, balra kanyarodott biciklijével egy 9 esztendő kislány, egy odaérkező autó elé. A gépkocsi-vezető már tehetetlen volt, elütötte a gyereket. El lehet képzelni, hogy ott, azokban a pillanatokban, mit élt át a kislány édesanyja, aki pár méterrel mögötte haladt a maga kerékpárján. Am bizonyára nem az jutott először eszébe, hogy mindez részben miatta is történt, hiszen 14 éven aluli fiatal eleve nem is közlekedhet főútvonalon. Ilyen és hasonló esetek is hozzájárulnak ahhoz, hogy a gyermekbalesetek száma növekedett az elmúlt évek viszonyítva.

A baleseti okok — az adatok elemzése alapján — ugyancsak a már említett autósokra, segédmotorosokra és kerékpárosokra hívják fel a figyelmet. Több év óta először most ismét a gyors-hajtás, illetve a sebesség helytelen megválasztása miatt volt a legtöbb karambol, csaknem minden esetben személygépkocsi-vezetők hibájából. Utána az elsőbbségi jog figyelmen kívül hagyása, meg nem adása, valamint a szabálytalan irányváltoztatás, kanyarodás szerepel a leggyakrabban; mindkettő többnyire kismotorosok és biciklisták hibájából. Az elmúlt évek szomorú tapasztalataiból ezúttal mintha a gyalogosok tanultak volna a legtöbbet, kevesebb baleset okozói — és egyben szenvedő alanyai — voltak, mint egy évvel korábban.

Területi megoszlást véve figyelembe, Szeged vezet 197 karambolal a féléves „ranglistán”, a szegedi járásban történt 85 baleset viszont több mint 77 százalékos növekedést jelent egyben. Makón és környékén 41,9, Szentese-n és szentesi járásban 22,6, Csongrádon 16,7, Vásárhelyen pedig 3,1 százalékkal volt több baleset az idén, mint a tavalyi első fél évben. S ami még figyelmeztető számadat: minden ötödik karambolozó szeszest italt fogyasztott, mielőtt útnak indult!

A leírt tények is indokolják a fokozott közúti ellenőrzést, amit egész júliusban tart a rendőrség a megyében. A közlekedérendszet állománya mellett részt vesznek az akcióban az Autófelügyelet, a Szegedi Közüti Igazgatóság, a Volán 10. sz. Vállalata és az Autóklub szakemberei, ellenőrei; valamint honvédek, határőrök és önkéntes rendőrök is, nagyszámban. Az akcióval egy időben a területi közlekedésbiztonsági tanácsok fokozott propagandatevékenységüket, szabálymagyarázó előadásokat tartanak, vetélkedőket rendeznek vállalatoknál, územekben, termelőszövetkezetekben.

Az ellenőrzés és a propagandatevékenység természetesen nem hozhat önmagában eredményt. Balesetcsökkentés csak a szabályok betartása és a közlekedők egymást is segítő magatartása eredményezhet.

Zrinyi Péter

Galambászat Hagyományok Tápén

Az 1940-es évek végén szinte minden tápai család tartott galambokat. Főként a főlvégiek kedvelték, de a tigerhátúak között is akadt néhány galambász. Bálint Sándor a szegedi galambászokról írta, hogy: „... a galambászat a szegedi férfivilágnak alighanem a legnagyobb kártyánál és bornál, dohányzásnál és futballmérkőzéseknél is tüze-sebb szenvedélye, az egyik hatalmas tartja a társadalom minden rétegét: munkást és iparost, tanult embert és parasztot, szegényt és gazdagot.”

Tápén is hasonlóképpen állunk a galambászattal. Am addig, amíg a szegedi nép a galambokkal foglalkozókat nem tartotta „mögélhetős emböröknek”, addig a tápaiak kedvelték, tisztelték a vele járókat. Mert a galambokkal, ha betegség támadta őket — meggyült a bajuk. A himlőt vízből oldott rézgálicos ronggyal dörzsölgették, a szájfájást sós zsírral kengették, a dífériában szenvedő galambtorkát pedig petróleumos tojál ecsetelték. A szegediék azért kifogásolták a tápaiak galambászkodását, mert hogy „éppen azok foglalkoznak vele, amikor alig van kenyér mellé valójuk? Nem hogy dógoznának!” Elengedte füle mellett a folyton kötekedő szegedi sértéseit a tápai ember, akiről amúgy mindenki tudta, hogy amellet, hogy galambász, becsülettel él és dolgozik. Igaz, a szenvedélyesebbek, ha ebéd közben az ablakon

át ögylegő vagy kódörgő galambot láttak, ott hagyták az asztalt, és kihajtották a padlásról sajátjukat, hogy azzal tetőre csaliák az idegen galambot; ha sikerült cserénybe csalni, megfogták. A tápaiak a cserényes fogáson túl lépeléssel is foglalkoztak. A megfogott galambot becsukták: szoktatták, elpározatták. Ha a fiókák már tollasodtak, akkor a fogott galambot kiérsztették, hátha nem megy vissza volt gazdájához. De bizony — főként az öreggalambok — visszamentek. Aki nem galambász, annak sejtelleme sincs arról, mennyi nagy élvezetet ad egy-egy fölajtás, vagy az idegen galamb megfogása. A galambok között a bégsi a purcli, — Tápén púszli — a szegedi, az úgynevezett keringő fajta, amelyek falkában szállnak föl, olykor másfél ezer méter magasságba, és ott keringnek hosszú órákon át. „Mindön falkába van vétes, amelyik ki-kiválik, főjebb repül a többinél, azt akkor úgy büszsengől vissza közbé.” Régi tápai nagy galambászok — Gergő Pista, Vincze Flóri, a Kuszi-gyerekek, Muszka Janika, Kusza Miska, a Csusz és az Arany, valamint a Kószó-gyerekek és a többi tápaiak — elsősorban ezeket a magas repülő fajtákat szerették: a bécsit, a purclit és a vadócke-

veréket. Szombaton és vasárnap összegyűltek valamelyikük udvarán, beszélgettek, de egyik szemükkel

mind az eget lesték. Ha ögylegőt láttak, hazaszaladtak, kihajtottak, hátha sikerül a fogás. Különösen a hanóvert, a sturtilt, a pórtlit, a póstát, a hátsókat és a csikosakat lesték, és ha tehettek — olykor egymásért is — megfogták. Egyik alkalommal Kusza Miska megfogta a Kuszi-gyerekek fésűs feketehátját, Miska csak két vöröshátúért vagy ugyanannyi örvösért volt hajlandó visszaadni. Nem sokkal később az egyik cserélgalambot megfogta Gergő Pista. Lelepte. Hogy a galamb visszakerüljön Kuszához, egy feketehátú kannel jelent meg Gergőnél, akinek éppen az hiányzott, s ezt Kusza jól tudta. Sokan a padlásra tartották a galambokat, mások a ház eresze alá dúcokat ácsoltak. Csak kevés helyen volt ágas galambház, amit az udvar közepén állítottak föl. Az ágasra, hogy a macskák ne tudjanak fölmászni, tuskés olajgát vagy bádoglemezt tettek.

A mai Tápén kevés galambász van, közöttük is alig akad a hagyományos értelemben vett vérbeli. Csúpán néhányan foglalkoznak röptetéssel, egyes családok pedig hűsgalambokat tartanak inkább. Idős tápai galambásztól hallottam, hogy a régi lányos anya galambszívet tört, azt belesütötte a kalácsba, avval kínálta meg a legényt, akit lányának kiszemelt.